

# รายงานการวิจัย ปัญหาการใช้ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



โสภี อุณรุท\*

## บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดของคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านวัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุด ความถี่ในการใช้ห้องสมุด ช่วงเวลาที่ใช้บริการ การรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด วิธีค้นเรื่องที่ต้องการในห้องสมุด ภาษาของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ ฐานข้อมูลที่ใช้ ปัญหาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาภาคนอกเวลาราชการ จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามโดยส่งแบบสอบถามจำนวน 65 ชุด ได้รับคืนมา 59 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.76 วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้ห้องสมุดนิสิตส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง ในช่วงเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และช่วงพักกลางวัน รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดด้วยการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด นิสิตส่วนใหญ่ค้นเรื่องที่ต้องการโดยใช้คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลของห้องสมุด (OPAC) และใช้ฐานข้อมูลหนังสือมากที่สุด สำหรับภาษาที่ใช้พบว่า นิสิตใช้สิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย

2. ปัญหาการใช้ห้องสมุดที่นิสิตส่วนใหญ่ประสบคือ หนังสือที่ต้องการมีไม่เพียงพอ หนังสืออ้างอิงที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด วารสารมีไม่ครบทุกฉบับ ไม่สามารถยืมวิทยานิพนธ์ที่มีเล่มเดียวออกนอกห้องสมุดได้ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับการใช้งาน ค่าปรับวิทยานิพนธ์สูงเกินไป คู่มือการตรวจสอบรายชื่อหนังสือ/วารสารเก่าไม่เป็นปัจจุบัน และไม่ทราบว่า มีบริการยืมระหว่างห้องสมุด ฐานข้อมูลซีดีรอมไม่มีรายการฉบับเต็ม (Full text) เครื่องถ่ายเอกสารมีน้อยเครื่อง ห้องสมุดมีขนาดคับแคบ และบุคลากรที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ

\* บรรณาธิการ ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ห้องสมุดคือหัวใจของการศึกษาในมหาวิทยาลัย ประเทศที่เจริญแล้วจะประเมินคุณค่าการสอนในมหาวิทยาลัยได้จากหนังสือ และอุปกรณ์การอ่านที่มีอยู่ในห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษานั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ Paul Buck (1964 : 4295) หัวหน้าห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด ที่ว่า "คุณภาพของห้องสมุดจะเป็นเครื่องกำหนดคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้นๆ ด้วย" ทั้งนี้ เพราะในการสอนแต่ละวิชาไม่ว่าในคณะใด จะต้องอาศัยหนังสือเป็นรากฐานการศึกษา และการค้นคว้าวิจัยทั้งสิ้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งค้นคว้าวิชาความรู้ทุกแขนงที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยและความรู้ชั้นสูงทั่วไป ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจัดหาและรวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ ให้นิสิตและอาจารย์ได้ใช้ประกอบการศึกษา ค้นคว้าวิจัยอย่างพอเพียงห้องสมุดจึงถือได้ว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมระบบการศึกษาแบบใหม่ในลักษณะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวกันว่าห้องสมุดเป็นหัวใจ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยทำการคัดเลือก จัดหา เอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ ไว้อย่างพร้อมเพรียง แต่สภาพความเป็นจริง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ โดยเฉพาะ นิสิตภาคนอกเวลาราชการ ยังประสบปัญหาหลายประการด้วยกัน เช่น ปัญหาการค้นสารสนเทศไม่พบ ไม่แน่ใจว่าสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์ หรือในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทใด ไม่ทราบวิธีการค้นหาสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ เนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และปัญหาที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาภาคนอกเวลาราชการไม่มีเวลาในการค้นคว้าเพราะถูกจำกัดด้วยเวลา เนื่องจากต้องเรียนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ 9.00 น. - 16.00 น. และในวันจันทร์ถึง

วันศุกร์ต้องปฏิบัติงานประจำ ไม่มีเวลาค้นคว้าได้เหมือนกับนิสิตที่เรียนในภาคปกติ จึงทำให้เป็นอุปสรรคอย่างมากในการค้นคว้าในห้องสมุด การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีลักษณะการเรียนการสอนที่เน้นการศึกษาค้นคว้า และการทำวิจัยเป็นหลัก นิสิตต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากทรัพยากรสารสนเทศที่ปรากฏหลายรูปแบบ และมีให้บริการในแหล่งสารสนเทศหลากหลาย ถ้า นิสิตได้รับสารสนเทศที่มีคุณค่าย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

(Kaye, 1995) ดังนั้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในการประยุกต์ใช้วิทยาการให้เกิดความชำนาญมากขึ้น (Charp, 1994 ) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา ที่กล่าวไว้ว่า นิสิตจะต้องมีความสามารถในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศจากเอกสารและสื่อต่างๆ มีการแยกแยะสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ สามารถกลั่นกรองและนำมาใช้ประโยชน์ได้ ตลอดจนสามารถแสวงหาสารสนเทศจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์สามารถใช้วิจารณ์ญาณเพื่อการแก้ปัญหา มีความรู้และรู้รอบ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539) ในกระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันที่เน้นให้นิสิตต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น โดยวิธีการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ เช่น ห้องสมุดในหรือนอกสถาบัน รวมถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สารสนเทศที่ได้ อาจเป็นรายการบรรณานุกรม สารสังเขปหรือเนื้อหาเต็มรูป (Full text) จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์ พบว่านิสิตส่วนใหญ่ไม่ทราบแหล่งสารสนเทศที่มีข้อมูลที่ต้องการใช้เครื่องมือช่วยค้นต่างๆ ไม่เป็น เช่น ไม่ทราบวิธีการค้น ใช้เทคนิคคำค้นไม่เป็น ไม่ว่าจะเป็นฐานข้อมูลหนังสือ (OPAC) ฐานข้อมูลซีดีรอม (CD-ROM) หรือฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต รวมถึง

ไม่ทราบวิธีการใช้ทรัพยากรและสาระสิ่งที่เป็นรูปเล่ม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคมได้เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการสารสนเทศ ทำให้รูปแบบของสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ทั้งซีดีรอมและฐานข้อมูลออนไลน์ เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศก็อยู่ในรูปของการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สืบค้น แทนการใช้บัตรรายการและสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปเล่ม ปัญหาเหล่านี้ อาจทำให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มาเป็นเวลานานติดตามไม่ทัน และขาดความรู้ประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่สืบค้นหาสารสนเทศ

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่นิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลารายการ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาถึงข้อเท็จจริงอย่างจริงจังว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลารายการ ประสบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดอย่างไรบ้าง ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องปัญหาการใช้ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลารายการ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยอาจเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุด รวมทั้งเป็นแนวทางในการส่งเสริมการให้บริการสารสนเทศ เพื่อสนองความต้องการของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. การใช้ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลารายการ ในด้านวัตถุประสงค์ ความถี่ในการใช้ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ การรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด วิธีค้นหาที่ต้องการจากห้องสมุด ภาษาของ

สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในห้องสมุด และฐานข้อมูลที่ใช้ค้นในห้องสมุด

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ การใช้ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลารายการ

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

**ประชากร** คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาภาคนอกเวลารายการ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคนที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2544 รวมทั้งสิ้น 65 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถานภาพชั้นปี ระยะเวลาหลังจากจบปริญญาตรี

**ตอนที่ 2** สภาพการใช้ห้องสมุดคือ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ความถี่ในการใช้ห้องสมุด ช่วงเวลาในการใช้ห้องสมุด การรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด วิธีค้นหาที่ต้องการจากห้องสมุด ภาษาของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในห้องสมุด ฐานข้อมูลที่ใช้ในห้องสมุด

**ตอนที่ 3** ปัญหาในการใช้ห้องสมุด คือ ปัญหาการใช้หนังสือทั่วไป ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง ปัญหาในการใช้วารสาร ปัญหาในการใช้วิทยานิพนธ์ ปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูล ปัญหาบริการยืม-คืน ปัญหาบริการยืมระหว่างห้องสมุด ปัญหาบริการสืบค้นข้อมูลฐานข้อมูล CD-ROM (CINAHL) ปัญหาบริการถ่ายสำเนาเอกสาร ปัญหาอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ปัญหาบุคลากรที่ให้บริการ

**ตอนที่ 4** ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะคือ งานบริการหนังสือและสิ่งพิมพ์ ระเบียบข้อบังคับ

ของห้องสมุด บุคลากร อาคารสถานที่ คอมพิวเตอร์ เรื่องอื่นๆ

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลา ราชการ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และกำหนดให้นิสิตส่งแบบสอบถามคืนที่ห้องสมุด ระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง 15 พ.ย.-15 ธ.ค. 2545 รวม 30 วัน ส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น 65 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 59 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.76

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC (Statistical Package for Social Science/Personal Computer) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด ไม่สามารถหาค่าทางสถิติได้ ผู้วิจัยจึงสรุปข้อมูลทั้งหมดนำมาเรียบเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากจำนวนนิสิตที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 59 คน เมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 14 คน (ร้อยละ 23.7) และนิสิตชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 45 คน (ร้อยละ 76.3) ส่วนใหญ่จบปริญญาตรีเป็นเวลา 11 ปีขึ้นไป 41 คน (ร้อยละ 69.5)

#### 2. สภาพการใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป

พบว่า วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด

ของนิสิตส่วนใหญ่เพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร มากที่สุด (ร้อยละ 94.9) นิสิตเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 54.2) นิสิตรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดด้วยการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 79.7) นิสิตส่วนใหญ่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลของห้องสมุด (OPAC) นิสิตส่วนใหญ่ใช้สิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ภาษา คือ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 83.1) โดยใช้ภาษาไทย (ร้อยละ 33.9) ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 30.5) นิสิตส่วนใหญ่ ใช้ฐานข้อมูลหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 81.4) และใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 66.1) ฐานข้อมูลซีดีรอม (ร้อยละ 28.8)

### 3. ปัญหาในการใช้ห้องสมุด

ปัญหาการใช้หนังสือทั่วไป พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับมาก คือ หนังสือที่ต้องการมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532) ; บานชื่นทองพันธ์ (2533) ; พิษขุดา ศรีอนันต์ (2541) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีความต้องการสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ จึงมีความต้องการสารสนเทศที่หลากหลาย ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องเลือกหนังสือที่มีคุณค่าห้องสมุดจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาพยาบาล และเหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะปัจจุบันห้องสมุดมีจำนวนหนังสือน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2543 เป็นอย่างมาก ตามเกณฑ์กำหนดให้มีหนังสือ 50 เล่ม : นักศึกษาระดับปริญญาโท 1 คน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาดังกล่าวมานี้ในระดับมาก

ปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิง พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับ

ปานกลาง คือ หนังสืออ้างอิงที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด และหนังสืออ้างอิงเฉพาะสาขามีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมทรง เดชเดชา (2528) ; ชนิดตา โกวิทวาทิ (2530) ; สมศรี กิรติวุฒิกุล (2530) ; อรุณี ทรงพัฒนา (2537) ; จุฑาทิพย์ โอสถานนท์ (2532) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสืออ้างอิงทางสาขาพยาบาลมีผู้ผลิตน้อย และมีราคาแพง ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสืออ้างอิงสาขาแพทยศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการผลิตหนังสืออ้างอิงสาขาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย ยังขาดผู้เชี่ยวชาญในการเขียนตำราทางการแพทย์ ซึ่งต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และประสบการณ์เป็นอย่างมาก

ปัญหาการใช้วารสาร พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ประสบปัญหาในระดับมากคือ วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด วารสารที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ และวารสารยืมได้เฉพาะถ่ายเอกสาร ยืมออกไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของสมทรง เดชเดชา (2528) ; สมศรี กิรติวุฒิกุล (2528) ; พิษขุดา ศรีอนันท์ (2541) ทั้งนี้เนื่องมาจากวารสารบางส่วนของห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ได้รับโอนมาจากห้องสมุดคณะครุศาสตร์ ซึ่งเดิมคณะพยาบาลศาสตร์เป็นภาควิชาหนึ่งของคณะครุศาสตร์ จึงทำให้วารสารเย็บเล่มบางฉบับที่ได้มานั้นไม่ครบสมบูรณ์ บางฉบับขาดหายไป เหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะ วารสารให้สารสนเทศใหม่ๆ ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารทางวิชาการ และส่วนใหญ่ห้องสมุดจะบอกรับวารสารเพียงชื่อเรื่องละหนึ่งฉบับเท่านั้น โดยเฉพาะวารสารต่างประเทศมีราคาแพงมาก ดังนั้นห้องสมุดจึงไม่อนุญาตให้ยืมออก กรณีวารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาสามารถใช้ได้จากห้องสมุดคณะพยาบาลที่มีความร่วมมือกัน โดยนิสิตสามารถตรวจสอบรายชื่อวารสารที่ห้องสมุดแต่ละแห่งบอกรับได้ทางอินเทอร์เน็ตที่ <http://www.journallink.or.th>

ปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์ พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับมาก คือ ไม่สามารถยืมวิทยานิพนธ์ที่มีเล่มเดียวออกนอกห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา ทับแสง (2518) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์เป็นผลงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณค่าทางวิชาการ โดยเฉพาะได้รับมาจากบัณฑิตวิทยาลัยเพียงเล่มเดียว ประกอบกับห้องสมุดคณะพยาบาลมีงบประมาณจำกัด จึงไม่ได้สำเนาเพิ่ม ยกเว้นเล่มที่มีนิสิตบริจาคเข้าห้องสมุด ดังนั้นจึงไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด แต่นิสิตสามารถยืมออกไปถ่ายเอกสารได้

ปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการสืบค้นข้อมูล พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง คือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับการใช้งาน อาจเนื่องมาจากจำนวนนิสิตเพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่เพียงพอกับความต้องการของนิสิต และเหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากห้องสมุดได้รับงบประมาณในส่วนที่จะสนับสนุนครุภัณฑ์ในจำนวนจำกัด จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา หน่วยงานราชการเกือบทุกแห่งถูกตัดงบประมาณในส่วนของครุภัณฑ์ จึงทำให้ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์

ปัญหาการใช้บริการยืม-คืน พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับมาก คือ ค่าปรับวิทยานิพนธ์สูงเกินไป (30บาท/วัน) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าทางวิชาการ และส่วนใหญ่มีเพียงฉบับเดียวดังนั้น เพื่อให้การใช้วิทยานิพนธ์มีการกระจายอย่างทั่วถึง และสร้างวินัยในการ ยืม-คืนให้ตรงเวลาจึงกำหนดให้มีค่าปรับสูงกว่าสิ่งพิมพ์หรือหนังสือทั่วไป

ปัญหาบริการยืมระหว่างห้องสมุด พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง คือ คู่มือการตรวจสอบรายชื่อหนังสือ/วารสารเก่าไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ทราบว่ามีบริการยืม

ระหว่างห้องสมุด และได้รับข้อมูลล่าช้าไม่ทันตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูโร วุฒิวิทย์การ (2528) ; นาอิกา เกิดขุนทด (2540) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันคู่มือบรรณานุกรมที่ห้องสมุดฯมีล้าสมัยไม่เป็นปัจจุบัน เช่น Union List of Serials in Thailand ฉบับปรับปรุงครั้งล่าสุดที่ห้องสมุดมี คือ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ค.ศ. 1993 นอกจากนี้เว็บไซต์ที่ต้องใช้สำหรับตรวจสอบรายชื่อ เช่น <http://www.journallink.or.th> ยังมีข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันทำให้ทั้งผู้ใช้ และบรรณารักษ์ผู้ให้บริการไม่ทราบว่า ห้องสมุดผู้ให้ยืมในแต่ละแห่งยังคงบอกรับวารสารที่ต้องการอยู่หรือไม่

ปัญหาการใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล CD-ROM (CINAHL) พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีรายการฉบับเต็ม (Full text) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปี่ยมสุข ทุงกาวิ (2534) ; พิชชดา ศรีอนันต์ (2541) ; ประนอม นามสร (2542) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากฐานข้อมูลซีดีรอมมีเฉพาะสารละสังเขป ซึ่งเมื่อผู้ใช้สืบค้นพบแล้วต้องการอ่านฉบับสมบูรณ์แต่ไม่สามารถหาได้จากเมืองไทย ทำให้ต้องใช้เวลามากในการติดตามเอกสารฉบับสมบูรณ์จากต่างประเทศ และเสียค่าใช้จ่ายสูง

ปัญหาการใช้บริการถ่ายเอกสาร พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเครื่องถ่ายเอกสารมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดตา ไกวิหวที (2531) ; สุพัตรา สิ้นชัยสุข (2532) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริการถ่ายเอกสารเป็นบริการที่นิสิตใช้และมีความต้องการในระดับมาก แต่มีเครื่องถ่ายเอกสารเพียงเครื่องเดียวเท่านั้น จึงทำให้การให้บริการไม่สามารถสนองความต้องการของนิสิตได้อย่างเพียงพอ

ปัญหาอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง

โดยมีค่าเฉลี่ยสูงในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ขนาดห้องสมุดคับแคบ และไม่มีห้องเฉพาะสำหรับการค้นคว้าเป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประนอม นามสร (2542) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเนื้อที่นั้งอ่านของห้องสมุดมีจำกัดประกอบกับจำนวนนิสิตเพิ่มขึ้นทุกปี รวมทั้งนิสิตต่างคณะ สถาบัน และบุคคลภายนอก เข้ามาใช้บริการมากขึ้น จากสถิติการเข้าใช้ห้องสมุดพบว่า มีสถิติการยืม-คืน และนำหนังสือสิ่งพิมพ์ไปถ่ายเอกสารเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นิสิตประสบปัญหาในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ในระดับปานกลาง

ปัญหาบุคลากรที่ให้บริการ พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับปานกลาง คือ บุคลากรที่ให้บริการมีน้อยไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ ไอสนานนท์ (2532) ทั้งนี้เพราะจำนวนบุคลากรของห้องสมุดยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย คืออัตราส่วนบรรณารักษ์ : เจ้าหน้าที่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก

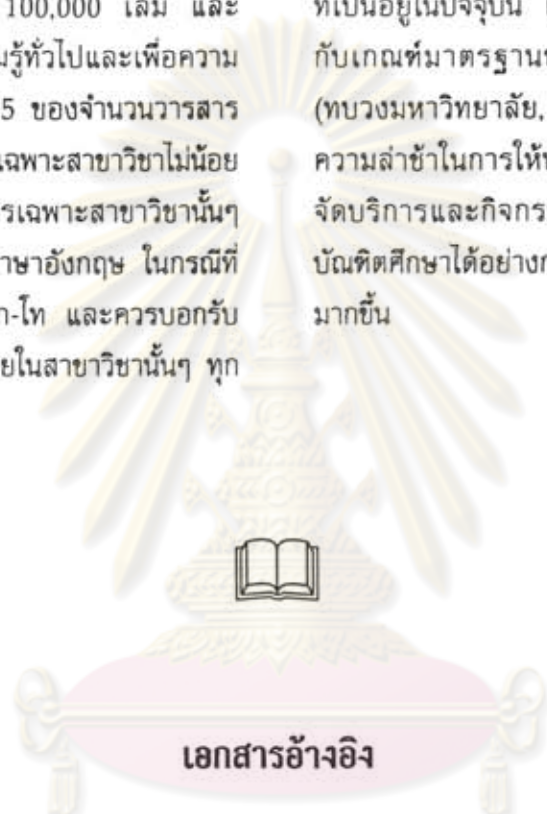
### ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพการใช้บริการห้องสมุด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุด ความต้องการใช้บริการห้องสมุด ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดและบริการต่างๆ ของห้องสมุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ สนองความต้องการของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาฯ ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณของห้องสมุดให้มากขึ้นสำหรับการขยายอาคารสถานที่ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม งบประมาณสำหรับการซ่อมวัสดุครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ได้อยู่เสมอ งบประมาณสำหรับการจัด

หาทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มขึ้น ตลอดจนงบประมาณที่ใช้สำหรับการให้บริการของห้องสมุด เพื่อสนองความต้องการของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างเพียงพอ และมีอัตราส่วนหรือจำนวนหนังสือที่ใกล้เคียงกับมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ให้มีจำนวนหนังสือ 50 เล่มต่อนักศึกษา 1 คน และจำนวน 100 เล่มต่ออาจารย์ 1 คน ทั้งนี้จะต้องมีหนังสือไม่น้อยกว่า 100,000 เล่ม และให้มีวารสารประเภทให้ความรู้ทั่วไปและเพื่อความจรรโลงใจประมาณร้อยละ 5 ของจำนวนวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ ให้มีวารสารเฉพาะสาขาวิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของวารสารเฉพาะสาขานั้นๆ ฉบับสำคัญๆ ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ในกรณีที่สาขาวิชานั้นเปิดสอนวิชาเอก-โท และควรบอกรับวารสารที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยในสาขาวิชานั้นๆ ทุกฉบับที่มีคุณภาพทางวิชาการ

2. เนื่องจากห้องสมุดมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร กล่าวคือจำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีน้อยไม่เพียงพอกับงานบริการที่ต้องรับผิดชอบ จึงส่งผลให้ไม่สามารถจัดบริการต่างๆ ได้ดี มีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของนิสิตได้อย่างเต็มที่ มหาวิทยาลัยจึงควรเพิ่มจำนวนบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และควรให้มีจำนวนใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าในการให้บริการและเพื่อที่จะสามารถจัดบริการและกิจกรรมต่างๆ ให้แก่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพมากขึ้น



### เอกสารอ้างอิง

#### ภาษาไทย

- จุฑาทิพย์ ไอสนานนท์ 2532. ปัญหาในการใช้ห้องสมุดของนิสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ประนอม นามชร. 2542. ปัญหาการใช้บริการซีดีรอมของนักศึกษาปริญญาโท ในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสาร-สนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชชุดา ศรีอนันต์. 2541. การใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.